

**PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA
ZAKONA O VANJSKIM POSLOVIMA,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u članku 2. stavak 4. alineja 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Zakonom o potvrđivanju Ugovora između Kraljevine Belgije, Republike Bugarske, Češke Republike, Kraljevine Danske, Savezne Republike Njemačke, Republike Estonije, Irske, Helenske Republike, Kraljevine Španjolske, Francuske Republike, Talijanske Republike, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Velikog Vojvodstva Luksemburga, Republike Mađarske, Republike Malte, Kraljevine Nizozemske, Republike Austrije, Republike Poljske, Portugalske Republike, Rumunjske, Republike Slovenije, Slovačke Republike, Republike Finske, Kraljevine Švedske, Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (države članice Europske unije) i Republike Hrvatske o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji (Narodne novine – međunarodni ugovori, broj 2/2012) propisano je da će se stupanjem na snagu Ugovora u pravni sustav Republike Hrvatske preuzeti izvorni ugovori Unije: Ugovor o EU, Ugovor o funkcioniranju EU i Ugovor o osnivanju Europske zajednice za atomsku energiju.

Odredbom članka 23. Ugovora o funkcioniranju EU propisano je da svaki građanin EU na državnom području treće zemlje u kojoj država članica Europske unije čiji je on državljanin nema predstavništvo, ima pravo na zaštitu od strane diplomatskih ili konzularnih tijela bilo koje države članice, pod istim uvjetima kao i državljani te države.

Dakle, danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji hrvatskoj diplomatskoj misiji i konzularnom uredu mogao bi se, zahtjevom za pružanje konzularne pomoći i zaštite, obratiti državljanin druge države članice EU. U tom smislu, postoji potreba za jasnim određivanjem konzularnih funkcija koje državljaninu druge države članice EU može pružiti hrvatska diplomatska misija i konzularni ured.

Navedene konzularne funkcije koje se pružaju državljaninu druge države članice EU propisuju se u pravnom aktu EU s kojim se provodi usklađenje, a to je Odluka 95/553/EZ predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 19. prosinca 1995. u vezi zaštite građana Europske unije u diplomatskim i konzularnim predstavništvima.

U navedenoj Odluci iz 1995. godine propisuju se i uvjeti pod kojima diplomatska misija i konzularni ured jedne države članice EU može dati novčanu pozajmicu državljaninu druge države članice. Kako u Zakonu o vanjskim poslovima ne postoji odredba koja bi regulirala uvjete davanja novčane pozajmice hrvatskom državljaninu, a istodobno inkorporirajući spomenutu Odluku u nacionalno zakonodavstvo, pojavila se potreba za popunjavanjem ove

pravne praznine. Stoga se, osim usklađenja s odredbama Odluke iz 1995. godine koja se odnosi na pružanje konzularne zaštite i pomoći, a iznimno i davanje novčane pozajmice (pomoći) državljaninu druge države članice EU, propisuju i uvjeti po kojima se hrvatskom državljaninu može dati novčana pozajmica.

Dodatno, ovim se Zakonom u pravni sustav Republike Hrvatske preuzima i Odluka 96/409/ZVSP predstavnika vlada država članica koji su se sastali u okviru Vijeća 25. lipnja 1996. o uspostavi hitne putne isprave (SL L 168, 6.7.1996.). Naime, od dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, diplomatske misije i konzularni uredi Republike Hrvatske moći će, pod uvjetima propisanim ovom Odlukom, državljanima drugih država članica EU izdavati Europski hitni putni list za povratak.

Stupanjem na snagu Zakona o dopunama Zakona o vanjskim poslovima hrvatsko zakonodavstvo će se uskladiti s pravnom stečevinom Europske unije u dijelu koji se odnosi na potrebu postupanja diplomatskih misija i konzularnih ureda Republike Hrvatske prema zahtjevima državljanina drugih država članica EU za pružanjem konzularne zaštite i pomoći.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. OBRAZLOŽENJE KONAČNOG PRIJEDLOGA DA SE ZAKON DONESE PO HITNOM POSTUPKU

Temeljem članka 161. Poslovnika Hrvatskoga sabora po hitnome postupku donose se zakoni koji se usklađuju s propisima Europske unije, ako to zatraži predlagatelj.

Predlaže se donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku obzirom da se istim obavlja usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA ZAKONA O VANJSKIM POSLOVIMA

Članak 1.

U Zakonu o vanjskim poslovima („Narodne novine“, broj 48/1996) iza članka 1. dodaje se članak 1.a koji glasi:

„1. a

Ovaj Zakon usklađen je sa sljedećim aktima Europske unije:

- Odluka 95/553/EZ predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 19. prosinca 1995. u vezi zaštite građana Europske unije u diplomatskim i konzularnim predstavništvima (SL L 314, 28.12.1995.); i
- Odluka 96/409/ZVSP predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 25. lipnja 1996. o uspostavi hitne putne isprave (SL L 168, 6.7.1996.).“

Članak 2.

Iza članka 14. dodaju se članci 14.a i 14.b koji glase:

„Članak 14.a

Zaštita državljana Republike Hrvatske

Konzularnu zaštitu i pomoć državljanima Republike Hrvatske koji se nalaze u inozemstvu, gdje Republika Hrvatska nema svoje diplomatsko ili drugo predstavništvo, pružaju diplomatske misije ili konzularni uredi druge države članice Europske unije, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom.

Članak 14.b

Davanje novčane pozajmice državljaninu Republike Hrvatske

Diplomatske misije i konzularni uredi Republike Hrvatske pružaju pomoć državljaninu Republike Hrvatske kako bi olakšali njegov povratak u Republiku Hrvatsku kada se nađe u nevolji u inozemstvu, i to:

- davanjem uputa i savjeta da bi se vratio u Republiku Hrvatsku vlastitim sredstvima;
- pomaganjem u pribavljanju potrebnih novčanih sredstava iz vlastitih ili drugih izvora.

Iznimno, u slučaju kada nema druge mogućnosti da se državljaninu Republike Hrvatske u nevolji osigura povratak u Republiku Hrvatsku, a odlaganje povratka bi moglo uzrokovati

ozbiljne posljedice po njegove interese, šef diplomatske misije odnosno konzularnog ureda može odobriti davanje novčane pozajmice i odrediti način njezina trošenja, uz pisano preuzetu obvezu povrata posuđenih sredstava po povratku u Republiku Hrvatsku.

Novčana pozajmica iz stavaka 1. i 2. ovog članka će biti uskraćena ako podnositelj zahtjeva odbije pisano preuzeti obvezu povrata pozajmice, ako je dao lažne podatke ili se utvrdi da nije vratio ranije dobivenu pozajmicu.

U posebno opravdanim slučajevima, glavni tajnik Ministarstva može donijeti odluku o djelomičnom ili potpunom oslobađanju obveze povrata pozajmice iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka, u skladu s pravilnikom kojim će se urediti uvjeti utvrđivanja posebno opravdanih slučajeva za oslobođenje.“

Članak 3.

Iza članka 15. dodaje se članak 15.a koji glasi:

„Članak 15.a

Zaštita državljana država članica Europske unije

(1) Republika Hrvatska osigurava zaštitu državljana država članica Europske unije kako je navedeno u Odluci 95/553/EZ predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 19. prosinca 1995. u vezi zaštite građana Europske unije u diplomatskim i konzularnim predstavništvima (SL L 314, 28.12.1995.), a koja uključuje:

- pomoć kod smrtnog slučaja;
- pomoć u slučaju ozbiljne nesreće ili ozbiljne bolesti;
- pomoć u slučaju pritvaranja ili uhićenja;
- pomoć žrtvama nasilnih kažnjivih djela; te
- pomoć i repatrijaciju državljana država članica Europske unije u nevolji.

(2) U slučaju gubitka putne isprave, diplomatske misije i konzularni uredi Republike Hrvatske izdaju Europski hitni putni list za povratak državljanima država članica Europske unije, sukladno Odluci 96/409/ZVSP predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 25. lipnja 1996. o uspostavi hitne putne isprave (SL L 168, 6.7.1996.), prilagođenoj radi prijema novih država članica.

(3) Pored navedenog, diplomatske misije i konzularni uredi Republike Hrvatske koji se nalaze u državama koje nisu članice Europske unije, na području svoje nadležnosti, na zahtjev državljana država članica Europske unije pružaju pomoć i u drugim slučajevima.“

Članak 4.

Ministar vanjskih poslova donijet će, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona, pravilnik kojim će propisati:

- sadržaj isprave iz članka 14. b ovog Zakona kojom se državljanina Republike Hrvatske obvezuje na povrat pozajmice,
- uvjete utvrđivanja posebno opravdanih slučajeva iz članka 14.b stavka 4. ovoga Zakona,
- postupovna pravila o načinu primjene Odluka iz članka 1.a i 15.a ovoga Zakona.

Članak 5.

Ovaj Zakon objavit će se u „Narodnim novinama“, a stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

OBRAZLOŽENJE ODREDBI ZAKONA

Člankom 1. navode se pravni propisi Europske unije, odnosno Odluke predstavnika vlada država članica s kojima se provodi usklađenje Prijedloga Zakona o dopunama Zakona o vanjskim poslovima.

Člankom 2. se iza članka 14. dodaju članci 14.a i 14.b kojima se načelno propisuje mogućnost za državljane Republike Hrvatske da, kao građani države članice Europske unije, konzularnu zaštitu i pomoć zatraže i u diplomatskoj misiji odnosno konzularnom uredu druge države članice EU, pod uvjetima propisanim njihovim nacionalnim zakonodavstvom. Isto tako, propisuju se uvjeti pod kojima se olakšava povratak u Republiku Hrvatsku odnosno daje novčana pozajmica državljaninu Republike Hrvatske koji se u inozemstvu nađe u nevolji, a takvim se zahtjevom obrati diplomatskoj misiji i konzularnom uredu Republike Hrvatske.

Člankom 3., iza članka 15. Zakona, dodaje se članak 15.a kojim se preuzimaju dva pravna instrumenta Europske unije:

- Odluka 95/553/EZ predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 19. prosinca 1995. u vezi zaštite građana Europske unije u diplomatskim i konzularnim predstavništvima (SL L 314, 28.12.1995.)
- Odluka 96/409/ZVSP predstavnika vlada država članica na sastanku Vijeća 25. lipnja 1996. o uspostavi hitne putne isprave (SL L 168, 6.7.1996.).

Odlukom iz 1995. godine propisuju se konzularne funkcije u kojima diplomatska misija i konzularni ured države članice Europske unije, pa tako i Republike Hrvatske kao države članice Europske unije, može pružiti konzularnu zaštitu i pomoć državljaninu druge države članice Europske unije, gdje država čiji je državljanin nema svoju diplomatsku misiju odnosno konzularni ured, kao i uvjeti pružanja takve zaštite i pomoći.

Odlukom iz 1996. godine propisuju se uvjeti izdavanja Europskog hitnog putnog lista za povratak u državu članicu EU čija je osoba državljanin, a koja se obrati zahtjevom za izdavanjem ove isprave diplomatskoj misiji i konzularnom uredu Republike Hrvatske.

Člankom 4. propisuje se da će ministrica vanjskih i europskih poslova donijeti pravilnik za provedbu ovoga Zakona.

Člankom 5. propisuje se da ovaj Zakon stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

VI. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJUJU

Članak 14.

Konzularni ured obavlja poslove navedene u Bečkoj konvenciji o konzularnim odnosima iz 1963. godine, a osobito:

1. štiti interese Republike Hrvatske, njezinih državljana i pravnih osoba u državi primateljici na svom konzularnom području,
2. djeluje na unapređivanju odnosa s državom primateljicom u području gospodarstva, kulture, znanosti i informacija u granicama svog konzularnog područja,
3. izvješćuje Ministarstvo vanjskih poslova i državna tijela u Republici Hrvatskoj o prilikama i situaciji u području gospodarstva, kulture, znanosti i informacija na svom konzularnom području,
4. izvješćuje nadležna tijela države primateljice na svom konzularnom području o prilikama i situaciji u području gospodarstva, kulture, znanosti i informacija u Republici Hrvatskoj,
5. obavlja upravne poslove, javnobilježničke poslove, poslove iz područja unutarnjih poslova, obrane, matičarstva i socijalne skrbi određene zakonom, te pruža pravnu pomoć državljanima Republike Hrvatske u ostvarivanju njihovih radnih, socijalnih i ostalih prava i interesa u državi primateljici na svom konzularnom području,
6. razvija suradnju s hrvatskim iseljeništvom i brine se o očuvanju njihovoga nacionalnog i kulturnog identiteta,
7. pruža potrebnu pomoć hrvatskim pravnim osobama u njihovu djelovanju u državi primateljici,
8. surađuje s izaslanstvima Republike Hrvatske na pregovorima u državi primateljici, ukoliko suradnja nije osigurana putem veleposlanstva,
9. obavlja i druge poslove za koje je ovlašten zakonom i drugim propisima, a koji nisu zabranjeni zakonima i drugim propisima države primateljice, kojima se država primateljica ne protivi ili koji su utvrđeni međunarodnim ugovorima.

Članak 15.

Republika Hrvatska može sklopiti međunarodni ugovor s drugom državom o preuzimanju zaštite interesa te druge države u trećoj državi, odnosno o zaštiti interesa Republike Hrvatske u trećoj državi.

Diplomatske misije i konzularni uredi, ako je Republika Hrvatska prihvatila u državi primateljici zastupanje interesa druge države, obavljaju te poslove u skladu s međunarodnim ugovorima i običajima, te s odredbama ovoga Zakona i međunarodnog ugovora iz stavka 1. ovoga članka.